

Conférence des Cours constitutionnelles européennes
Conference of European Constitutional Courts
Konferenz der europäischen Verfassungsgerichte
Конференция Европейских Конституционных Судов

**JUSTIȚIA CONSTITUȚIONALĂ:
FUNȚII ȘI RAPORTURILE CU CELELALTE
AUTORITĂȚI PUBLICE**

*Raport național pentru cel de-al XV^{lea} Congres al Conferinței
Curților Constituționale Europene, prezentat de
Curtea Supremă din Cipru*

I. RAPORTURILE CURȚII CONSTITUȚIONALE CU PARLAMENTUL ȘI GUVERNUL

- 1. Rolul Parlamentului (eventual al Guvernului) în procedura de numire a judecătorilor la instanța de contencios constituțional. După numire, aceeași autoritate îi poate revoca pe judecătorii instanței constituționale? Care sunt motivele / temeiurile unei asemenea revocări?**

Curtea Constituțională Supremă și Înalta Curte s-au înființat în baza Constituției. În urma conflictelor dintre comunități, cele două instanțe au fost comasate într-una singură, actuala Curte Supremă a Ciprului, care exercită toate atribuțiile și competențele ambelor curți, în conformitate cu Legea privind administrarea justiției din 1964 (cap. *Alte dispoziții*).

Parlamentul nu joacă vreun rol în numirea judecătorilor la Curtea Supremă. Membrii Curții Supreme sunt numiți de Președintele Republicii. Președintele solicită însă avizul Curții, pe care de regulă îl și urmează. Judecătorii Curții se pot retrage pe motive de incapacitate psihică sau fizică ori în cazul unei infirmități care nu le-ar mai permite să-și îndeplinească atribuțiile, fie permanent, fie pe o durată care i-ar împiedica să-și continue activitatea. Judecătorii Curții pot fi destituiți din funcție pe motiv de conduită necorespunzătoare.

Consiliul Suprem Judiciar, compus din membrii Curții Supreme, are competențe exclusive în toate problemele privind pensionarea, revocarea sau încetarea în orice alt mod a mandatului de președinte sau membru al Curții.

- 2. În ce măsură instanța de control constituțional are autonomie financiară – în stabilirea și administrarea bugetului de cheltuieli?**

Curtea Supremă dispune de autonomie financiară. În conformitate cu Legea din 2002 privind sistemul contabil, administrarea veniturilor și a cheltuielilor bugetare (L. 112/02), Departamentul de Contabilitate al Curții Supreme transmite Ministerului de Finanțe, după aprobarea de către greșierul-șef, formularul-tip cuprinzând veniturile și cheltuielile estimative ale instanței pentru următorul exercițiu financiar.

Ministerul de Finanțe elaborează proiectul bugetului de stat care, odată aprobat de către Consiliul de Miniștri, se înaintează Camerei Reprezentanților (Articolul 167 din Constituție).

După ce proiectul este înaintat Camerei Reprezentanților, președintele Curții Supreme, împreună cu greșierul-șef și reprezentantul Departamentului contabil se prezintă în fața Comisiei parlamentare pentru finanțe și buget.

În buget este prevăzut un capitol distinct destinat sistemului judiciar, pe care Departamentul contabil al Curții Supreme este autorizat să îl ordone. Grefierul-șef poate exercita, de asemenea, ordonanțarea cheltuielilor.

3. Poate fi modificată legea de organizare și funcționare a instanței constituționale de către Parlament, însă fără consultarea acesteia?

Practica este ca Parlamentul, mai înainte de orice modificare a legii privind organizarea Curții Supreme, să-i solicite Curții punctul de vedere. Președintele Curții este invitat în fața comisiei parlamentare competente pentru a exprima poziția Curții Supreme.

4. Instanța constituțională are competența verificării constituționalității regulamentelor de organizare și funcționare a Parlamentului, respectiv Guvernului?

Curtea Supremă este competentă în următoarele materii. În primul rând, să soluționeze preventiv problemele ce s-ar putea ivi între Președintele Republicii, pe de o parte, și Camera Reprezentanților, pe de altă parte, înainte de promulgarea legii, cu privire la incompatibilitatea dispozițiilor sale cu prevederi ale Constituției. În al doilea rând, să se pronunțe asupra conflictelor ce s-ar putea ivi între Camera Reprezentanților și orice organe sau autorități ale Republicii. În al treilea rând, să hotărască asupra constituționalității legilor în vigoare. Totodată, Curtea Supremă are și atribuții în contenciosul administrativ, și anume „să se pronunțe în ultimă instanță asupra recursurilor introduse în urma plângerii oricărei persoane care pretinde că actul, fapta sau omisiunea unui organ, autoritate sau persoană care exercită autoritatea executivă sau administrativă contravin dispozițiilor Constituției sau legii, excedează atribuțiilor cu care este investit un astfel de organ, autoritate sau persoană ori constituie abuz de putere”. Această atribuție de control este prevăzută de Articolul 146, care stabilește condițiile de exercitare, precum și competențele aferente.

5. Controlul de constituționalitate: specificați tipul / categoriile de acte asupra cărora se exercită controlul.

Potrivit Articolului 179 din Constituție, legile sau hotărârile adoptate de Camera Reprezentanților, precum și actele sau deciziile oricărui organ, autorități sau persoane care exercită competențe executive sau administrative nu trebuie să aducă atingere sau să contrare Constituției.

Articolul 146 din Constituție stabilește competența exclusivă a Curții Supreme de a se pronunța în ultimă instanță asupra recursurilor înaintate cu privire la contestarea unui act, fapt sau omisiune din partea oricărui organ al statului care exercită autoritatea executivă sau administrativă, ca fiind contrar legii.

6. a) **Parlamentul și Guvernul, după caz, procedează de îndată la modificarea legii (respectiv a actului declarat neconstituțional) în sensul punerii de acord cu legea fundamentală, potrivit deciziei instanței de contencios constituțional. Care este termenul stabilit în acest sens? Există și o procedură specială? În caz contrar, specificați alternativele. Exemplificați.**

În urma declarării neconstituționalității unei legi de către Curtea Supremă, Camera Reprezentanților o poate modifica, în cazul în care doar anumite părți au fost declarate neconstituționale, sau o poate abroga, fără a exista însă o obligație prevăzută în acest sens. În orice caz, respectiva lege încetează să producă efecte juridice.

6. b) **Parlamentul poate invalida decizia curții constituționale: precizați în ce condiții.**

Nu. O astfel de acțiune ar constitui o ingerință în atribuțiile puterii judecătorești și ar conduce la încălcarea principiului separației puterilor.

7. **Există mecanisme de cooperare instituționalizată între Curtea Constituțională și alte organe? Dacă da, care este natura acestor contacte / ce funcții și prerogative se exercită de ambele părți?**

Nu există astfel de mecanisme în sistemul nostru juridic.

II. SOLUȚIONAREA CONFLICTELOR JURIDICE DE NATURĂ ORGANICĂ DE CĂTRE CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

- 1. Care sunt trăsăturile conținutului conflictului juridic de natură constituțională dintre autoritățile publice?**

Conflictele dintre autoritățile publice implică în principal contestarea atribuțiilor sau competenței acestora.

- 2. Dacă instanța de contencios constituțional are competența soluționării acestor conflicte.**

Curtea Supremă, în conformitate cu Articolul 139 din Constituție, este competentă să se pronunțe în ultimă instanță în astfel de cauze.

- 3. Care sunt autoritățile publice între care pot apărea astfel de conflicte?**

Potrivit Articolului 139 din Constituție, Curtea Constituțională Supremă se pronunță în ultimă instanță asupra recursurilor înaintate în legătură cu un conflict de competențe între Camera Reprezentanților și Camerele Comunale sau între oricare dintre acestea și între organele sau autoritățile Republicii.

În conformitate cu jurisprudența Curții Supreme, organele sau autoritățile sunt figuri juridice specifice, având trăsăturile unor instituții de guvernare concrete și care funcționează pentru și în numele unei entități primare de drept public, cum ar fi Republica Cipru (municipii, organizații semi-guvernamentale).

- 4. Actele juridice, faptele sau acțiunile ce pot genera astfel de conflicte: sunt ele legate doar de conflictele de competență sau implică și cazurile când o autoritate publică poate contesta constituționalitatea unui act emis de o altă autoritate publică? Dacă instanța dvs. de control constituțional a soluționat astfel de conflicte. Exemplificați.**

Până în prezent Curtea a soluționat doar cazuri legate de conflicte de competență.

- 5. Care sunt titularii dreptului de a sesiza instanța constituțională în vederea soluționării unui asemenea conflict?**

În condițiile Articolului 139, Curtea poate fi sesizată de Președintele Republicii, de Camera Reprezentanților sau de orice alt organ sau autoritate a Republicii implicată în conflict.

6. Care este procedura de soluționare a unui astfel de conflict?

Sesizarea trebuie făcută în termen de 30 de zile de la data contestării unei astfel de atribuții sau competență.

Regulamentul din 1962 al Curții Constituționale Supreme prevede că cererea trebuie să conțină prezentarea cauzei, să expună concis faptele, probele aduse în susținerea lor, temeiurile de drept ale cererii, precum și modalitatea de soluționare. Cererea va fi însoțită de copii ale tuturor documentelor menționate în cuprinsul acesteia și care se află în posesia solicitantului sau pot fi obținute de solicitant.

7. Ce soluții pronunță instanța de contencios constituțional? Exemplificați.

Curtea se pronunță după cum urmează:

1. În cazul sesizării Curții Constituționale Supreme de către Președintele Republicii, înainte de promulgarea unei legi sau a unei hotărâri a Camerei Reprezentanților, solicitându-i să stabilească dacă respectiva lege sau hotărâre ori dispoziții ale acesteia aduc atingere sau contravin prevederilor Constituției, Curtea Constituțională Supremă va examina fiecare aspect învederat, urmând ca, după audierea argumentelor susținute de partea Președintelui Republicii și a Camerei Reprezentanților, să-și exprime poziția cu privire la actul de sesizare, pe care o va aduce la cunoștința Președintelui Republicii și a Camerei Reprezentanților.
2. În cazul unui recurs introdus în condițiile Articolului 139, cu privire la conflictul de competență apărut între Camera Reprezentanților și Camerele Comunale sau între oricare dintre acestea și între orice organe sau autorități ale Republicii, Curtea Supremă poate declara că legea, decizia sau actul supus examinării este nul fie de la data apariției conflictului, fie *ab initio*, deci nu mai produce efecte juridice, în tot sau în parte, pe motivul că astfel de lege, decizie sau act a fost adoptat de o autoritate care nu deținea atribuții sau competențe, în ambele cazuri Curtea putând da dispoziții în ceea ce privește efectele deja produse prin executare sau neexecutare, în conformitate cu respectiva lege, decizie sau act.
3. În cazul unui recurs introdus în condițiile Articolului 146, cu privire la neconstituționalitatea unui act, fapt sau omisiuni din partea organelor administrative, Curtea poate confirma, în tot sau în parte, decizia, actul sau omisiunea, poate declara nulitatea actului, în tot sau în parte, lipsindu-l de efecte juridice, ori poate constata că o atare omisiune, integrală sau parțială, nu trebuia să se fi produs, obligând la efectuarea a ceea ce a fost omis.

8. Modalități de îndeplinire a deciziei instanței constituționale: conduita autorităților publice vizate după soluționarea conflictului. Exemplificați.

Autoritățile în cauză sunt responsabile pentru punerea în aplicare a deciziei Curții Supreme. Nu există însă dispoziții legale care să specifice metodele de punere în aplicare și nici sancțiuni pentru cazul când acestea nu s-ar conforma deciziei. În prezent se află în dezbatere un proiect de lege care prevede sancțiuni.

III. EXECUTAREA DECIZIILOR CURȚII CONSTITUȚIONALE

1. Deciziile Curții Constituționale:

- a) sunt definitive;
- b) pot fi recurate, situație în care se vor arăta titularii dreptului, termenele și procedura;
- c) produc efecte *erga omnes* ;
- d) produc efecte *inter partes litigantes*.

Decizia Curții este definitivă. Dacă ea a fost pronunțată de Curtea Supremă în cadrul competențelor sale de control jurisdicțional, respectiva decizie este obligatorie pentru toate instanțele, organele și autoritățile Republicii și va fi pusă în aplicare de către organul sau autoritatea în cauză. În cazul anulării unei acțiuni administrative, atunci decizia Curții Supreme operează *erga omnes*.

2. De la publicarea deciziei în Monitorul/Jurnalul Oficial, textul de lege declarat neconstituțional:

- a) se abrogă;
- b) se suspendă, până la punerea de acord a actului/textului declarat neconstituțional cu prevederile legii fundamentale;
- c) se suspendă, până când legiuitorul invalidează decizia instanței constituționale;
- d) alte situații.

Când Curtea Supremă declară că un act normativ (lege sau reglementare secundară) este neconstituțional, acesta își pierde vigoarea juridică. Camera Reprezentanților îl poate abroga, dar dacă nu o face, actul continuă să existe, însă nu va mai fi aplicat în adoptarea vreunei decizii sau a altui act de către autorități.

3. Odată ce curtea constituțională a pronunțat o decizie de neconstituționalitate, în ce mod este aceasta obligatorie pentru instanța de fond și pentru celelalte instanțe judiciare?

Decizia Curții Constituționale este obligatorie pentru toate instanțele subordonate ierarhic, precum și pentru Curte însăși.

4. Atât în controlul *a posteriori* cât și în controlul *a priori*, legiuitorul își îndeplinește, de fiecare dată, și în termenele prevăzute, obligația constituțională de a elimina aspectele de neconstituționalitate?

După cum s-a arătat, legiuitorul nu este ținut de obligația de a abroga o lege declarată neconstituțională, însă în practică acesta se conformează deciziei Curții Supreme.

- 5. Ce se întâmplă în situația în care, în termenul prevăzut de Constituție și/sau legislație, legiuitorul nu înlătură viciul de neconstituționalitate? Exemplificați.**

Dacă legiuitorul nu a modificat sau dacă nu a abrogat o lege neconstituțională, atunci în oricare cauză dedusă judecării cu privire la decizii sau acte emise potrivit acelei legi, Curtea Supremă le va anula ca fiind întemeiate pe o lege neconstituțională.

- 6. Prin intermediul altui act normativ, legiuitorul poate consacra din nou soluția legislativă declarată neconstituțională? Argumentați.**

Camera Reprezentanților nu poate adopta un același act normativ, odată ce a fost declarat neconstituțional.

- 7. Curtea Constituțională are posibilitatea de a însărcina alte organe cu executarea deciziilor sale și /sau de a stabili modul în care acestea urmează a fi puse în executare într-o anumită cauză?**

Nu.